

VALSTS KONTROLE
Trešais revīzijas departaments

Skanstes iela 50, Rīga, LV-1013; tālr.+37123282272; e-pasts: pasts@lrvk.gov.lv
Rīgā

Datums skatāms dokumenta
paraksta laika zīmogā un
dokumenta numurs teksta failā

Ieteikumu ieviešanas plāns
lietderības revīzijā “Vai invaliditātes statuss sasniedz savu mērķi un tiek piešķirts iespējami labākajā veidā?”
Revīzijas grafiks Nr. 2.4.1-87/2024.

Revidējamā vienība, kurai ir sniegti ieteikumi: Labklājības ministrija.

Valsts kontroles noteiktie revidējamās vienības ziņošanas termiņi par veiktajām darbībām un panāktajām izmaiņām pēc ieteikumu ieviešanas: 05.01.2028., 03.01.2030. un 03.01.2031.

Secinājums	Valsts kontroles ieteikums	Panāktās izmaiņas, ieviešot ieteikumu			Ieteikuma ieviešanas termiņš
		Rādītājs	Sākotnējā vērtība	Mērķa vērtība	
Revīzijā konstatētais liecina, ka pašlaik invaliditātes statuss ne visos gadījumos sasniedz savu mērķi. Daudzos gadījumos	1. Noteikt, vai invaliditāte ir nepieciešama arī visām personām ar mēreniem	Cilvēku ar III invaliditātes grupu īpatsvars	43,2 % ²	samazinās	03.01.2031.

² 2024. gadā personu ar III invaliditātes grupu īpatsvars bija 43,2 % no kopējā personu ar invaliditāti skaita valstī. Datu avots: Centrālās statistikas pārvaldes dati “Pieaugušo personu ar invaliditāti skaits pēc funkcionālajiem traucējumiem, invaliditātes grupas un nodarbinātības statusa (VDE050)”.

Secinājums	Valsts kontroles ieteikums	Panāktās izmaiņas, ieviešot ieteikumu			Ieteikuma ieviešanas termiņš
		Rādītājs	Sākotnējā vērtība	Mērķa vērtība	
cilvēki ar invaliditāti šo statusu galvenokārt izmanto, nevis lai saņemtu atbalstu funkcionēšanas ierobežojumu radīto barjeru pārvarēšanai vai mazināšanai (pārvietošanās atbalstam un transportam, aprūpei, sociālajai rehabilitācijai u. c.), bet tikai lai kompensētu ienākumu zudumu (saņemtu invaliditātes pensiju vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu un dažādu maksājumu atvieglojumus). Tas galvenokārt attiecas uz cilvēkiem ar III invaliditātes grupu darbaspējas vecumā, kurām invaliditātes statuss galvenokārt sniedz iespēju saņemt tikai ienākumu atbalstu (invaliditātes pensiju vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu, ja persona nav veikusi valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas), jo citu pakalpojumu, kas būtu paredzēti šai grupai, gandrīz nav. Ienākumu atbalstam šīm personām 2024. gadā tika novirzīti 94,3 milj. <i>euro</i>. Jau vismaz 20 gadus noris diskusijas, cik plašai ir jābūt invaliditātes statusa mērķgrupai un vai invaliditāte ir nepieciešama arī visiem cilvēkiem ar mērenas pakāpes	funkcionēšanas ierobežojumiem, kurām pašlaik tiek noteikta III invaliditātes grupa.	kopējā personu ar invaliditāti skaitā			
		Cilvēku ar III invaliditātes grupu īpatsvars pārskata gadā veiktajās invaliditātes ekspertīzēs	41,9 % ³	samazinās	
	Ieteikuma ieviešanai veicamās darbības				Darbību īstenotāji
	1.1. Veikt pilotprojektu informatīvā ziņojuma projektā “Invaliditātes novērtēšanas sistēmas pilnveide pilngadīgām personām” ⁴ paredzēto risinājumu ieviešanai.				Labklājības ministrija sadarbībā ar Komisiju.
	1.2. Pilotprojekta laikā un pēc tā īstenošanas vērtēt, kā jaunā invaliditātes noteikšanas metodoloģija ietekmē personām noteiktās invaliditātes grupas, it īpaši lai noteiktu pie kādas funkcionēšanas ierobežojumu pakāpes personai nosakāma mēreni izteikta invaliditāte (III invaliditātes grupa), un, ja nepieciešams, pilnveidot metodoloģiju.				Labklājības ministrija sadarbībā ar Komisiju.

³ Komisijas iesniegtie dati par cilvēku ar invaliditāti skaitu sadalījumā pa invaliditātes grupām pārskata gadā veiktajās ekspertīzēs.

⁴ Labklājības ministrijas sagatavotais informatīvā ziņojuma projekts “Invaliditātes novērtēšanas sistēmas pilnveide pilngadīgām personām” (Nr. 25-TA-1865).

Secinājums	Valsts kontroles ieteikums	Panāktās izmaiņas, ieviešot ieteikumu			Ieteikuma ieviešanas termiņš
		Rādītājs	Sākotnējā vērtība	Mērķa vērtība	
funkcionēšanas ierobežojumiem, kuriem nosaka III invaliditātes grupu. Šai invaliditātes grupai likumā¹ noteiktais darbspēju zaudējuma sliekšnis ir plašs – no 25 % līdz 59 %, tāpēc arī personu funkcionēšanas ierobežojumi var būt ļoti atšķirīgi. Tomēr politiskās gribas trūkuma dēļ līdz šim nekas nav mainījies. 2025. gadā Labklājības ministrija ir pieteikusi jaunu reformu invaliditātes noteikšanas maiņai. Reforma paredz būtiskas izmaiņas personas novērtēšanā, proti, ir plānots vērtēt personas funkcionēšanas ierobežojumus katrā dzīves jomā, tā invaliditātes noteikšanu padarot daudz objektīvāku. Kā pieteiktā reforma ietekmēs personām noteiktās invaliditātes grupas un personu ar invaliditāti skaitu, revīzijas laikā nebija iespējams novērtēt, jo pilotprojektu par jaunās pieejas piemērošanu Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija (turpmāk – Komisija) plāno uzsākt tikai 2026. gadā.					

¹ Invaliditātes likuma 6. panta trešā daļa.

Secinājums	Valsts kontroles ieteikums	Panāktās izmaiņas, ieviešot ieteikumu			Ieteikuma ieviešanas termiņš
		Rādītājs	Sākotnējā vērtība	Mērķa vērtība	
Vienotās veselības nozares elektroniskās informācijas sistēmā (<i>E-veselībā</i>) arvien nav iespējams sagatavot nosūtījumu uz invaliditātes ekspertīzi. Tas apgrūtinā Komisijas ārstu ekspertu darbu, kuri nepieciešamo informāciju ekspertīzes veikšanai arvien lielākoties saņem papīra formātā vai pat rokrakstā, tāpēc šī informācija bieži vien nav strukturēta un salasāma. To <i>E-veselībā</i> ir plānots nodrošināt ne ātrāk par 2029. gadu. Būtisks trūkums ir arī tas, ka <i>E-veselībā</i> arvien ir pieejama tikai daļa no tajā paredzētās medicīniskās dokumentācijas, kas Komisijas ārstiem ekspertiem palīdzētu veikt ekspertīzi. Tāpēc invaliditāte galvenokārt tiek noteikta, pamatojoties uz to informāciju, ko ģimenes ārsts vai ārstējošais ārsts ir norādījis nosūtījumā vai pievienojis tam. Komisijas ārstiem ekspertiem nav pieejama arī citās valsts un pašvaldību informācijas sistēmās uzkrātā informācija par personas funkcionēšanu, piemēram, par personai piešķirtajiem tehniskajiem palīgīdzekļiem, saņemto aprūpi un tās intensitāti.	2. Pilnveidot informācijas kvalitāti, kas Komisijai ir nepieciešama invaliditātes noteikšanai un ar to saistīto atzinumu sniegšanai, un tās apriti.	Nosūtījuma un tā pamatojošās dokumentācijas kvalitāte	Nosūtījums ir nepilnīgs, grūti salasāms un nosūtījumā (tam pievienotajos dokumentos) nav visa informācija, kas ir nepieciešama invaliditātes noteikšanai.	Nosūtījums ir digitāls, strukturēts un kopā ar pievienotajiem dokumentiem tajā ir visa informācija, kas ir nepieciešama invaliditātes noteikšanai.	03.01.2030.
		Invaliditātes noteikšanai nepieciešamās informācijas pieejamība	Komisijai invaliditātes noteikšanai ir pieejama tikai tā informācija, kuru ģimenes ārsts vai ārstējošais ārsts ir norādījis nosūtījumā vai pievienojis tam.	Komisijai invaliditātes noteikšanai ir pieejama arī valsts un pašvaldības informācijas sistēmās pieejamā informācija par personas saņemtajiem veselības aprūpes pakalpojumiem un sociālajiem pakalpojumiem, un šī informāciju nav detalizēti	

Secinājums	Valsts kontroles ieteikums	Panāktās izmaiņas, ieviešot ieteikumu			Ieteikuma ieviešanas termiņš
		Rādītājs	Sākotnējā vērtība	Mērķa vērtība	
				jāapraksta nosūtījumā.	
		Ieteikuma ieviešanai veicamās darbības			Darbību īstenotāji
		2.1. Nodrošināt, ka nosūtījumu uz invaliditātes ekspertīzi un to pamatojošo dokumentāciju (ja tāda nepieciešama) ģimenes ārsti vai ārstējošie ārsti sagatavo digitāli, izmantojot <i>E-veselību</i> .			Labklājības ministrija sadarbībā ar Komisiju, Veselības ministriju un SIA "Latvijas Digitālās veselības centrs"
		2.2. Veicināt, ka <i>E-veselībā</i> ārstniecības iestādes ievada Ministru kabineta noteikumos ⁵ paredzētos <i>E-veselībā</i> uzkrājamās datus, kas ir nepieciešami invaliditātes noteikšanai un ar to saistīto atzinumu sniegšanai, un nodrošināt, ka tie ir pieejami arī Komisijas ārstiem ekspertiem.			Labklājības ministrija sadarbībā ar Komisiju, Veselības ministriju un SIA "Latvijas Digitālās veselības centrs"
		2.3. Noteikt, kādi dati Komisijai ir nepieciešami invaliditātes ekspertīzei par personām sniegtajiem sociālajiem pakalpojumiem, tajā skaitā par šo pakalpojumu piešķiršanai veikto personas funkcionēšanas novērtējumu (ja šis novērtējums ir digitalizēts), un kurās informācijas sistēmās tie tiek uzkrāti.			Labklājības ministrija sadarbībā ar Komisiju
		2.4. Pamatojoties uz veikto izvērtējumu, nodrošināt, ka Komisijai invaliditātes ekspertīzei ir pieejami nepieciešamie dati.			Labklājības ministrija sadarbībā ar Komisiju
		2.5. Pārskatīt informācijas apjomu par personas funkcionēšanu, kas ģimenes ārstam vai ārstējošam ārstam ir jānorāda nosūtījumā uz invaliditātes ekspertīzi, ja atbilstoši informatīvā ziņojuma projektam "Invaliditātes novērtēšanas sistēmas pilnveide"			Labklājības ministrija sadarbībā ar Komisiju

⁵ Ministru kabineta 11.03.2014. noteikumi Nr. 134 "Noteikumi par vienoto veselības nozares elektronisko informācijas sistēmu".

Secinājums	Valsts kontroles ieteikums	Panāktās izmaiņas, ieviešot ieteikumu			Ieteikuma ieviešanas termiņš
		Rādītājs	Sākotnējā vērtība	Mērķa vērtība	
	pilngadīgām personām” ⁶ tiks īstenota pieteiktā reforma par invaliditātes noteikšanas pilnveidi pilngadīgām personām.				un Veselības ministriju
Lai gan jau 2015. gadā tika uzsākta pāreja uz invaliditātes noteikšanu, kurā tiek vērtēti tieši aktivitāšu un funkcionēšanas ierobežojumi, balstoties uz Starptautiskās funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikāciju (turpmāk – SFK)⁷, invaliditātes noteikšanā arvien dominē medicīniskā pieeja. Pilnvērtīga invaliditātes noteikšana atbilstoši SFK tiek atlikta gadu no gada: pilngadīgām personām nu jau tā plānota ne ātrāk par 2030. gadu, bet bērniem – termiņš pat nav zināms. Revidentu vērtējumā, maz ticams, ka pieteiktās reformas tuvākajos gados tiks īstenotas, ņemot vērā valsts izvirzītās prioritātes turpmākajiem gadiem. Abās reformās paredzētie risinājumi prasa būtiskus resursus, jo vienlaikus tiek piedāvāts arī palielināt īpašas kopšanas pabalsta apmēru, kam ir nepieciešama lielākā daļa no papildu finansējuma.	3. Pilnveidot invaliditātes noteikšanu pilngadīgām personām un bērniem	Starptautiski atzītas metodoloģijas ⁸ piemērošana invaliditātes noteikšanā	SFK principi invaliditātes noteikšanā vispār netiek piemēroti bērniem un aptuveni 10 % pilngadīgo personu, bet pārējām personām – piemēro ar būtiskām nepilnībām.	Invaliditātes noteikšanā pilngadīgām personām un bērniem tiek piemērotas izstrādātās metodikas ⁹ .	03.01.2031.
		Labas pārvaldības principa piemērošana Komisijas lēmumu pieņemšanā	Persona netiek informēta par to, ka Komisija lēmumu par invaliditātes noteikšanu un/vai atzinuma sniegšanu nevar	Komisija visos gadījumos informē personu, ja tai nav iespējas lēmumu par invaliditātes noteikšanu un/vai atzinuma	

⁶ Labklājības ministrijas sagatavotais informatīvā ziņojuma projekts “Invaliditātes novērtēšanas sistēmas pilnveide pilngadīgām personām” (Nr. 25-TA-1865).

⁷ Informatīvā ziņojuma 07.10.2025. projekts “Invaliditātes novērtēšanas sistēmas pilnveide pilngadīgām personām” (25-TA-1865, uzdevuma Nr.2020-UZD-359).

⁸ Pasaules Veselības organizācijas Starptautiskās funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācija (SFK).

⁹ Labklājības ministrijas sagatavotais informatīvā ziņojuma projekts “Invaliditātes novērtēšanas sistēmas pilnveide pilngadīgām personām” (Nr. 25-TA-1865) un konceptuālais ziņojums “Invaliditātes noteikšanas sistēmas pilnveide bērniem” (atbalsstīts ar Ministru kabineta 23.04.2024. rīkojumu Nr. 320 (prot. Nr. 17 45. §)).

Secinājums	Valsts kontroles ieteikums	Panāktās izmaiņas, ieviešot ieteikumu			Ieteikuma ieviešanas termiņš
		Rādītājs	Sākotnējā vērtība	Mērķa vērtība	
			pieņemt viena mēneša laikā no iesnieguma saņemšanas dienas ¹⁰ .	sniegšanu pieņemt viena mēneša laikā no iesnieguma saņemšanas dienas ¹¹ .	
	Ieteikuma ieviešanai veicamās darbības				Darbību īstenotāji
	3.1. Nodrošināt, ka tiek ieviesti informatīvā ziņojuma projektā “Invaliditātes novērtēšanas sistēmas pilnveide pilngadīgām personām” ¹² paredzētie risinājumi invaliditātes noteikšanai pilngadīgām personām.				Labklājības ministrija sadarbībā ar Komisiju
	3.2. Nodrošināt, ka tiek ieviesti konceptuālajā ziņojumā “Invaliditātes noteikšanas sistēmas pilnveide bērniem” ¹³ paredzētie risinājumi invaliditātes noteikšanai bērniem.				Labklājības ministrija sadarbībā ar Komisiju
	3.3. Nodrošināt, ka gadījumos, ja Komisijai nav iespēja ievērot likumā ¹⁴ paredzēto termiņu lēmuma pieņemšanai par invaliditātes noteikšanu un/vai atzinuma sniegšanu, Komisija atbilstoši likumam ¹⁵ par to paziņo iesniedzējam.				Komisija
Vienlaikus ar invaliditātes noteikšanu likums ¹⁶ paredz Komisijas pienākumu arī izvērtēt personai nepieciešamo atbalsta	4. Nodrošināt, ka Komisija atbilstoši likumam¹⁹, nosakot invaliditāti, novērtē	Ekspertīzes tvērums	Ekspertīze ir šaura – tā ietver tikai invaliditātes	Ekspertīzē tiek noteikta ne tikai invaliditāte, bet	03.01.2031.

¹⁰ Administratīvā procesa likuma 64. panta pirmā un otrā daļa.

¹¹ Administratīvā procesa likuma 64. panta pirmā un otrā daļa.

¹² Labklājības ministrijas sagatavotais informatīvā ziņojuma projekts “Invaliditātes novērtēšanas sistēmas pilnveide pilngadīgām personām” (Nr. 25-TA-1865).

¹³ Konceptuālais ziņojums “Invaliditātes noteikšanas sistēmas pilnveide bērniem” (atbalstīts ar Ministru kabineta 23.04.2024. rīkojumu Nr. 320 (prot. Nr. 17 45. §)).

¹⁴ Administratīvā procesa likuma 64. panta pirmā daļa.

¹⁵ Administratīvā procesa likuma 64. panta otrā daļa.

¹⁶ Invaliditātes likuma 8. panta piektā daļa.

¹⁹ Invaliditātes likuma 8. panta piektā daļa.

Secinājums	Valsts kontroles ieteikums	Panāktās izmaiņas, ieviešot ieteikumu			Ieteikuma ieviešanas termiņš
		Rādītājs	Sākotnējā vērtība	Mērķa vērtība	
kopumu, neaprobežojoties tikai ar to atbalstu, kura saņemšanai ir nepieciešams kāds no Komisijas atzinumiem. Ja personai funkcionēšanas ierobežojuma mazināšanai vai novēršanai ir nepieciešami medicīniskās un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi, Komisijai ir jāsniedz personas deklarētās dzīvesvietas pašvaldības sociālajam dienestam ieteikumi individuālajam rehabilitācijas plānam, kurā iekļaujami arī ārstējošā ārsta noteiktie turpmākās ārstēšanas un medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumi¹⁷. Savukārt pašvaldības sociālā dienesta pienākums¹⁸ ir izstrādāt individuālo rehabilitācijas plānu un kontrolēt tā izpildi, kā arī, izstrādājot un izpildot individuālo rehabilitācijas plānu, sadarboties ar attiecīgās personas ārstējošo ārstu, ja nepieciešams, arī ar citiem speciālistiem un pašu personu, kā arī tās likumisko pārstāvi. Tomēr šīs normas praksē nedarbojas.	arī personai nepieciešamo atbalsta kopumu un sniedz ieteikumus individuālā rehabilitācijas plāna izstrādei.		noteikšanu. Arī atzinums noteiktu veidu pakalpojumu saņemšanai galvenokārt tiek sniegts tikai tad, ja to persona pieprasījusi vai uz tā nepieciešamību norādīts nosūtījumā.	atbilstoši likumam²⁰ tiek aptvertas personas vajadzības pēc nepieciešamā atbalsta.	
		Administratīvā un birokrātiskā sloga mazināšana sociālo pakalpojumu piešķiršanā	Katra iestāde, kurai pakalpojuma piešķiršanai ir nepieciešama personas funkcionēšanas novērtēšana, to vērtē no jauna.	Valsts un pašvaldību iestādes sociālo pakalpojumu sniegšanā izmanto Komisijas veikto personas funkcionēšanas novērtējumu.	

¹⁷ Invaliditātes likuma 8. panta piektās daļas 2. punkts.

¹⁸ Invaliditātes likuma 10. panta ceturtnā daļa.

²⁰ Invaliditātes likuma 8. panta piektā daļa.

Secinājums	Valsts kontroles ieteikums	Panāktās izmaiņas, ieviešot ieteikumu			Ieteikuma ieviešanas termiņš
		Rādītājs	Sākotnējā vērtība	Mērķa vērtība	
	Ieteikuma ieviešanai veicamās darbības				Darbību īstenotāji
	4.1. Nodrošināt, ka Komisija, nosakot invaliditāti, atbilstoši likumam ²¹ vērtē personai nepieciešamo atbalsta kopumu, tajā skaitā sniedz nepieciešamos atzinumus pat tad, ja tie nav pieprasīti, kā arī sniedz sociālajam dienestam rekomendācijas individuālā rehabilitācijas plāna izstrādei.				Labklājības ministrija sadarbībā ar Komisiju
	4.2. Nodrošināt, ka invaliditātes noteikšanā sagatavotie novērtējuma protokoli par personas funkcionēšanu, kas aptver galvenās cilvēka dzīves jomas (izpratni un komunikāciju, mobilitāti, pašaprūpi, saprašanos ar cilvēkiem, ikdienas dzīves aktivitātes un līdzdalību sabiedrībā), tiek nodoti sociālajiem dienestiem un citām institūcijām, kurām, lai sniegtu pakalpojumu, ir jāveic personas funkcionēšanas novērtēšana.				Labklājības ministrija sadarbībā ar Komisiju, pašvaldībām un citiem sociālo pakalpojumu sniedzējiem
Pēdējos gados Komisijai ir izdevies būtiski stiprināt iestādes cilvēkresursus – ir piešķirtas jaunas amata vietas, kā arī ir izdevies piesaistīt jaunus speciālistus, samazinot arī Komisijā nodarbināto vidējo vecumu, kas daudzus gadus bija Komisijai aktuāla problēma.	5. Nodrošināt, ka Komisijas cilvēkresursi, kas ir iesaistīti invaliditātes noteikšanā un ar to saistīto atzinumu sniegšanā, ir pietiekami	Lēmumu skaits, kuriem ir kavēts termiņš.	13 % ²²	0 %	05.01.2028.
		Pamatfunkcijas izpilde % no ārsta eksperta darba laika.	100 % un vairāk ²³	ne vairāk par 85 % ²⁴	
	Ieteikuma ieviešanai veicamās darbības				Darbību īstenotāji
Tomēr Komisijas veiktās darbības arvien nav atrisinājušas to, ka Komisijas cilvēkresursi ir pietiekami un Komisija spēj visos gadījumos	5.1. Pārskatīt Komisijas uzdevumus un procesus, lai optimizētu ārstu ekspertu un vecāko ārstu ekspertu resursus Komisijas pamatfunkciju veikšanai.				Labklājības ministrija sadarbībā ar Komisiju

²¹ Invaliditātes likuma 8. panta piektā daļa.

²² Komisijas sniegtā informācija par kavēto lēmumu skaitu 2025. gada pirmajā pusgadā.

²³ Saskaņā ar revīzijā veiktajām aplēsēm 2024. gada otrajā pusē gandrīz 60 % invaliditātes noteikšanā iesaistīto speciālistu noslodze pārsniedza optimāli noteikto.

²⁴ Saskaņā ar amata aprakstu ārsta eksperta pienākumos ietilpst: 85 % – ekspertīzes veikšana; 10 % – konsultāciju sniegšana un 5 % – citi pienākumi (piedalīties mācībās vai kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumos; piedalīties sanāksmēs, sēdēs, darba grupās, u. c. pasākumos; veikt citus amata aprakstā neminētus, bet vadītāja dotos uzdevumus amata kompetences ietvaros).

Secinājums	Valsts kontroles ieteikums	Panāktās izmaiņas, ieviešot ieteikumu			Ieteikuma ieviešanas termiņš
		Rādītājs	Sākotnējā vērtība	Mērķa vērtība	
ievērot lēmuma pieņemšanas termiņu, jo ik gadu pieaug arī iesniegumu skaits par invaliditātes noteikšanu vai ar to saistīto atzinumu sniegšanu. Turklāt Komisija jau tā ierobežotos cilvēkresursus tērē arī tai neraksturīgai funkcijai – darbnespējas lapu pagarināšanai, ja darbnespēja ir ilgāka par 26 nedēļām. Lai gan šī funkcija pēc sava satura ir veselības resora kompetencē, Komisijai tās izpildei ik gadu ir nepieciešamas gandrīz četras ārstu ekspertu slodzes.	5.2. Sadarbībā ar Veselības ministriju īstenot darbības, lai atteiktos no Komisijas pienākuma veikt darbnespējas lapu pagarināšanu, ja darbnespēja ir ilgāka par 26 nedēļām.				Labklājības ministrija sadarbībā ar Veselības ministriju
Komisijas ārstiem ekspertiem iegūt nepieciešamās zināšanas un prasmes par invaliditātes noteikšanu, tajā skaitā par SFK piemērošanu, ārpus Komisijas ir ierobežotas. Tomēr Komisija nenodrošina, ka tās organizētās mācības apmeklē visi invaliditātes noteikšanā iesaistītie darbinieki. Revīzijas laikā Komisijai arī vēl nebija redzējuma, kā tā turpmāk plāno pilnveidot darbinieku zināšanas par SFK un tās piemērošanu invaliditātes noteikšanā un nodrošināt, ka šīs zināšanas un prasmes iegūst arī jaunpieņemtie darbinieki: vai tikai	6. Pilnveidot Komisijas izveidoto apmācību sistēmu.	Komisijas darbinieku zināšanu un prasmju ieguve un pilnveide. Invaliditātes noteikšanā iesaistīto	Darbinieki zināšanas par SFK piemērošanu invaliditātes noteikšanā var iegūt, tikai apgūstot Komisijas iekšējā tīmekļvietnē pieejamos materiālus. 70,3 %²⁵	Komisijā ir izstrādāts un tiek īstenots mācību plāns, kā tiek nodrošināta invaliditātes noteikšanā iesaistīto darbinieku zināšanu un prasmju pilnveide. 100 %	05.01.2028.

²⁵ Darbinieku skaits, kuri 2025. gada pirmajos astoņos mēnešos apmeklēja vismaz vienu Komisijas Metodiskās vadības un kontroles nodaļas organizēto semināru.

Secinājums	Valsts kontroles ieteikums	Panāktās izmaiņas, ieviešot ieteikumu			Ieteikuma ieviešanas termiņš
		Rādītājs	Sākotnējā vērtība	Mērķa vērtība	
pašmācību ceļā, apgūstot ESF Plus projektā jau izstrādātos mācību materiālus un pēc tam kārtojot zināšanu pārbaudes testus, kuru izstrāde pašlaik ir Metodiskās vadības un kontroles nodaļas dienaskārtībā, vai arī par to tiks organizētas jaunas mācības.		darbinieku īpatsvars, kuri apmeklē Komisijas mācību plānā paredzētās mācības.			
	Ieteikuma ieviešanai veicamās darbības				Darbību īstenotāji
	6.1.	Izstrādāt pieeju, kā Komisijas darbiniekiem regulāri tiek nodrošinātas mācības par invaliditātes noteikšanu, tajā skaitā par SFK piemērošanu, un to īstenot.			Komisija
	6.2.	Rast risinājumu, ka Komisijas organizētās mācības ir iespēja apmeklēt visiem Komisijā nodarbinātajiem, kuri ir iesaistīti invaliditātes noteikšanā un ar to saistīto atzinumu sniegšanā.			Komisija
Būtiskus trūkumus revidenti saskata atbalstam aprūpei, kas ir sadrumstalots, nepilnīgs un arī grūti administrējams, jo tiek nodrošināts ar vairākiem atbalsta veidiem. Valsts nodrošināto atbalstu aprūpei, proti, pilngadīgām personām – pabalstu personai ar invaliditāti, kurai nepieciešama kopšana, bet bērniem – bērna ar invaliditāti kopšanas pabalstu, var saņemt tikai personas ar ļoti smagiem funkcionālajiem traucējumiem. Pašas personas vai tās tuvinieku ziņā ir tas, vai šis pabalsts tiek izmantots aprūpes pakalpojuma saņemšanai. Savukārt pats aprūpes pakalpojums ir pašvaldību kompetencē. Pašvaldību	7. Pilnveidot valsts un pašvaldību nodrošināto atbalstu aprūpei	Vienlīdzības (taisnīguma) princips aprūpes pakalpojumu saņemšanā pašvaldībās.	Aprūpes pakalpojumu pieejamība un to saturs pašvaldībās ir atšķirīgs.	Minimālajā sociālo pakalpojumu grozā iekļautie aprūpes pakalpojumi ir nodrošināti visās pašvaldībās un atbilstoši vienotiem principiem.	03.01.2031.
	Ieteikuma ieviešanai veicamās darbības				Darbību īstenotāji
	7.1.	Nodrošināt, ka visās pašvaldībās personām ar invaliditāti tiek nodrošināti minimālajā sociālo pakalpojumu grozā iekļautie sociālie pakalpojumi.			Labklājības ministrija sadarbībā ar pašvaldībām

Secinājums	Valsts kontroles ieteikums	Panāktās izmaiņas, ieviešot ieteikumu			Ieteikuma ieviešanas termiņš
		Rādītājs	Sākotnējā vērtība	Mērķa vērtība	
nodrošinātais pakalpojuma saturs, kā arī noteiktie kritēriji, kā novērtēt personas spēju un/vai pienākumu maksāt par pakalpojumu, rada nevienlīdzību šī atbalsta saņemšanā. Labklājības ministrija ir apņēmusies no 2030. gada palielināt pabalstu personai ar invaliditāti, kurai nepieciešama kopšana. Tomēr, revidentu vērtējumā, palielinot tikai pabalsta apmēru, situācija būtiski neuzlabosies, jo daļai personu, kurām ir nepieciešama aprūpe, šis pakalpojums arvien netiks nodrošināts nepieciešamajā apjomā. Tāpēc ir vajadzīgs risinājums, lai finansējums, kas tiek plānots šī pabalsta palielināšanai, primāri tiek novirzīts pašam pakalpojumam, sasniedzot arī šī atbalsta mērķi. Šādi ir iespējams risināt arī nevienlīdzību aprūpes mājās pakalpojuma saturam (proti, iekļautajām aprūpes stundām), kas pašvaldībās ir atšķirīgs, jo daudzos gadījumos tiek nodrošināts atbilstoši pašvaldības finanšu iespējām, nevis personu vajadzībām.	7.2. Noteikt minimālajā sociālo pakalpojumu grozā iekļauto aprūpes mājās pakalpojumu saturu (minimāli nepieciešamās aprūpes stundas katram aprūpes līmenim).				Labklājības ministrija sadarbībā ar pašvaldībām
	7.3. Noteikt minimālajā sociālo pakalpojumu grozā iekļautajiem aprūpes pakalpojumiem vienotus finansēšanas principus, pēc kuriem personai vai tās apgādniekiem ir pienākums maksāt par pakalpojumu.				Labklājības ministrija sadarbībā ar pašvaldībām
	7.4. Rast iespēju finansējumu, kas ir plānots pabalsta personai ar invaliditāti, kurai nepieciešama kopšana, apmēra palielināšanai, novirzīt aprūpes pakalpojumu sniegšanai, lai attīstītu šos pakalpojumus pašvaldībās.				Labklājības ministrija sadarbībā ar pašvaldībām
Arī atbalsts transportam ir sadrumstalots, jo tiek nodrošināts gan pabalstu, gan pakalpojumu veidā, gan piešķirot atvieglojumus sabiedriskā transporta izmantošanai un ar personīgā	8. Pilnveidot atbalstu transportam	Atzinuma <i>par medicīniskajām indikācijām vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un</i>	Atzinums tiek sniegts atbilstoši definētajiem	Normatīvajos aktos ir pilnveidoti kritēriji Komisijas	03.01.2031.

Secinājums	Valsts kontroles ieteikums	Panāktās izmaiņas, ieviešot ieteikumu			Ieteikuma ieviešanas termiņš
		Rādītājs	Sākotnējā vērtība	Mērķa vērtība	
transportlīdzekļa ekspluatāciju saistītajiem maksājumiem. Turklāt šis atbalsts ne visos gadījumos ir pietiekams un mērķēts. Tas it īpaši attiecas uz valsts pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai personai ar invaliditāti, kuru, pamatojoties uz Komisijas atzinumu, piešķir VSAA. Personām, kurām nav īpašas transporta vajadzības (piemēram, kuras spēj pašas pārvietoties ar personīgo transportlīdzekli), tas ir ienākumu avots izdevumu segšanai, un to var izmantot, piemēram, degvielas iegādei. Savukārt personām, kuras smagu funkcionālo traucējumu dēļ var pārvietoties tikai ar citu personu atbalstu (tajā skaitā ar speciāli pielāgotu transportlīdzekli), šis atbalsts nav pietiekams ne personīgā transportlīdzekļa pielāgošanai pasažiera ar invaliditāti vajadzībām, ne pielāgota transportlīdzekļa iegādei (piemēram, apmaksājot līzingu/kredīta % maksājumus), ne specializētā transporta izmantošanai.		<i>pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai atbilstība personas vajadzībām</i>	kritērijiem ²⁶ , nevis tam, kāds atbalsts personai ir nepieciešams, lai tā varētu pārvietoties un nokļūt uz vietām, kuras tai ir nepieciešamas.	atzinuma sniegšanai, kas nodrošina, ka atzinums tiek sniegts atbilstoši personas faktiskajām transporta vajadzībām.	
		Institūciju skaits, kas ir iesaistītas invalīdu stāvvietu izmantošanas kartes piešķiršanā	2	1	
		Ieteikuma ieviešanai veicamās darbības			Darbību īstenotāji
		8.1. Pārskatīt atzinuma <i>par medicīniskajām indikācijām vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai</i> saturu un, ja nepieciešams, arī kritērijus, lai, sniedzot atzinumu, tiktu izvērtēta vajadzība pēc konkrēta atbalsta – transportlīdzekļa pielāgošanai, invalīdu stāvvietu izmantošanas kartei un/vai specifisku transporta vajadzību nodrošināšanai personām, kuras smagu funkcionālo traucējumu dēļ var pārvietoties tikai ar citu personu atbalstu, tajā skaitā ar speciāli pielāgotu transportlīdzekli.			Labklājības ministrija sadarbībā ar Komisiju

²⁶ Ministru kabineta 23.12.2014. noteikumu Nr. 805 "Prognozējamās invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas un invaliditāti apliecinoša dokumenta izsniegšanas noteikumi" 9. pielikums "Kritēriji atzinuma sniegšanai par medicīnisko indikāciju noteikšanu vieglā automobiļa speciālai pielāgošanai un pabalsta saņemšanai transporta izdevumu kompensēšanai".

Secinājums	Valsts kontroles ieteikums	Panāktās izmaiņas, ieviešot ieteikumu			Ieteikuma ieviešanas termiņš
		Rādītājs	Sākotnējā vērtība	Mērķa vērtība	
Pamatojoties uz Komisijas atzinumu, persona CSDD var saņemt arī invalīdu stāvvietu izmantošanas karti, bet Sociālās integrācijas valsts aģentūrā – transportlīdzekļa pielāgošanas pakalpojumu. Tomēr arī šie atbalsta veidi ir pilnveidojami. Transportlīdzekļa pielāgošanas pakalpojuma saturs ir ļoti šaurs, jo ietver tikai pielāgojumu, lai persona ar funkcionāliem traucējumiem varētu pati vadīt transportlīdzekli. Tas neietver transportlīdzekļa pielāgojumu pasažieru ar funkcionāliem traucējumiem pārvadāšanai, piemēram, lai tajā varētu iebraukt ar riteņkrēslu – ierīkot uzbrauktuvi/pandusu, speciālu vietu riteņkrēsla nostiprināšanai u. c. Savukārt veids, kā persona ar invaliditāti var saņemt invalīdu stāvvietu izmantošanas karti, nav tai draudzīgs. Lai gan kartes piešķiršanai ir nepieciešami tikai Komisijas dati par personai izsniegto atzinumu, par tās invaliditātes grupu un funkcionālo traucējumu veidu, to neizsniedz pati Komisija, bet cita institūcija – CSDD.	8.2. Pārskatīt pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai personai ar invaliditāti, apsverot iespēju šim pabalstam piešķirto finansējumu primāri novirzīt tām personām, kurām ir īpašas transporta vajadzības un kurām šis atbalsts pašlaik būtisku labumu nesniedz.				Labklājības ministrija
	8.3. Nodrošināt, ka invalīdu stāvvietu izmantošanas karti izsniedz pati Komisija.				Labklājības ministrija sadarbībā ar Komisiju un CSDD

Secinājums	Valsts kontroles ieteikums	Panāktās izmaiņas, ieviešot ieteikumu			Ieteikuma ieviešanas termiņš
		Rādītājs	Sākotnējā vērtība	Mērķa vērtība	
No 2023. gada personām ar garīga rakstura traucējumiem likumā²⁷ ir paredzēts jauns pakalpojums – atbalsta persona lēmumu pieņemšanā, kuras galvenais uzdevums ir palīdzēt personai ar garīga rakstura traucējumiem izprast savas rīcības sekas un apstākļus un pašai pieņemt lēmumu²⁸. Tomēr šis pakalpojums arvien ir maz zināms. Pašlaik tas tiek nodrošināts tikai 0,8 % pilngadīgo personu ar garīga rakstura traucējumiem, kurām ir noteikta invaliditāte. Attiecīgi arī finansējums, kas ir plānots šim pakalpojumam, netiek apgūts.	9. Nodrošināt, ka personām ar garīga rakstura traucējumiem ir pieejams atbalsta personas lēmuma pieņemšanā	Pakalpojuma saņēmēju skaits no potenciālās mērķgrupas	0,8 % ²⁹	palielinās	05.01.2028.
	Ieteikuma ieviešanai veicamās darbības				Darbību īstenotāji
	9.1. Veikt darbības potenciālās mērķgrupas informēšanai par atbalsta personas pakalpojumu lēmuma pieņemšanā.				Labklājības ministrija sadarbībā ar biedrību “Resursu centrs cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem “Zelda””
	9.2. Izvērtē iemeslus, kāpēc pakalpojumu nesaņem pat plānotā mērķa grupa un kāds ir pakalpojuma potenciālās mērķa grupas lielums.				Labklājības ministrija
	9.3. Ja likumā ³⁰ paredzētais pakalpojuma sniedzējs – biedrība “Resursu centrs cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem “Zelda”” – nespēj nodrošināt pakalpojuma izpildi nepieciešamajā apjomā, iesaistīt arī citus pakalpojuma sniedzējus.				Labklājības ministrija

²⁷ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 13. panta 2.¹ daļa.

²⁸ Ministru kabineta 31.10.2023. noteikumu Nr. 625 “Noteikumi par atbalsta personu lēmumu pieņemšanā pakalpojumu” anotācija.

²⁹ Revīzijā veiktā aplēse, izmantojot valsts oficiālās statistikas datus un datus par faktiskajiem pakalpojuma saņēmējiem.

³⁰ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 13. panta 2.¹ daļa.

Jēdzienu/terminu skaidrojumi

Jēdziens/termins	Skaidrojums
Izmaiņas	Kvalitatīvas vai kvantitatīvas pozitīvas izmaiņas pēc tam, kad ieviesti revīzijā sniegtie ieteikumi.
Rādītājs	Kvalitatīvs vai kvantitatīvs rādītājs, pēc kura tiks novērtētas izmaiņas.
Sākotnējā vērtība	Rādītāja vērtība, kas noteikta revīzijas laikā un kas raksturo revīzijā konstatēto problēmu/trūkumus.
Mērķa vērtība	Rādītāja vērtība, kas raksturo panāktās izmaiņas un kuru plānots sasniegt pēc ieteikuma ieviešanas.
Ieteikuma ieviešanas termiņš	Termiņš līdz kuram tiks panāktas izmaiņas pēc tam, kad revidējamā vienība ir īstenojusi visas noteiktās darbības, kuras nodrošinās ieteikuma ieviešanu. Ieteikuma ieviešanas termiņš ir noteikts tāds, kas seko pēc visu darbību izpildes termiņiem.
Darbību īstenoņāji	Revidējamā vienība vai revidējamās vienības noteikta institūcija, kas atbildīga par darbības īstenošanu, nodrošinot ieteikuma ieviešanu.
Revidējamās vienības ziņošanas termiņš	Valsts kontroles noteikts termiņš, kad revidējamā vienība ziņo par revīzijā sniegto visu ieteikumu progresu, t. i., par visu ieteikumu ieviešanai veiktajām darbībām, kā arī par panāktajām izmaiņām pēc tam, kad būs nodrošināta visu darbību izpilde.

Sektora vadītāja

Ieva Pīpiķe

Departamenta direktore

Maija Āboliņa

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI
PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU